

ETIKA DEBATIRANJA DEBATNI KODEKS ZA SUCE, NATJECATELJE I TRENERE

I

Ovaj kodeks se odnosi na suđenje, sudačku etiku, etiku debatiranja i učešće na međuškolskim, međuklupskim, kantonalnim, državnim i drugim natjecanjima koje organizira Centar za kulturu dijaloga (CKD-a) Bosne i Hercegovine. Sudac ili bilo koji učesnik koji se ne pridržava pravila i uputa definiranih ovim kodeksom, a po primjedbi bilo koga: suca, debatanta, trenera ili nekog drugog ovlaštenog lica na natjecanju, suočava se sa isključenjem iz daljeg toka suđenja tj. debatiranja (vidi Pravilnik debatnih turnira).

SUCI

Točka 1.

Sudac mora biti objektivan slušalac, tj. ne uzimati u obzir osobne stavove o datoj tezi.

Točka 2.

Sudac donosi odluku isključivo na osnovu debatnih vještina tima, demonstriranih u tijeku ocjenjivane debate, a što podrazumijeva:

- argumentaciju
- prezentaciju
- organizaciju
- retoriku i
- unakrsno ispitivanje (CX)
- plan
- bolest/problem
- korist
- uzrok
- posljedicu
- ali i ostale elemente ukoliko je riječ o drugim debatnim formatima.

Točka 3.

Sudac ne smije davati upute debatantima neposredno prije početka debate, niti im se obraćati u toku debate.

Točka 4.

Sudac ocjenjuje rezultate unakrsnog ispitivanja samo ako jedan od debatanata ekipe koja je ispitivala, ukaže na njih u jednom od narednih govora.

Točka 5.

Sudac je dužan diskvalificirati ekipu koja koristi **Ad hominem** vrstu argumenata, tj. dosuditi joj poraz bez obzira na dalji ili prethodni tijek debate (o ovom argumentu vidi više u Pravilniku o ulaganju prigovora na diskvalifikaciju debatanta).

Točka 6.

Sudac ne smije na sudačkom listu ukazivati na greške u argumentaciji jednog od timova, ako na njih nije ukazao oponentski tim (eventualna procjena propuštenog samo se može dati u usmenoj kritici ili na pribilježkama sudaca).

Točka 7.

Sudac je dužan na sudačkom listu navesti jasne razloge za odluku ističući odlučujuće točke debate, sukoba u debati ili nedostatke u debati.

Točka 8.

Sudac ima pravo zahtijevati dokazni materijal bilo kojeg od timova neposredno nakon debate, a koji mora biti pohranjen kod organizatora prije početka natjecanja.

Točka 9.

Sudac je dužan u potpunosti ispuniti sudački list.

Točka 10.

Suci za kvalifikacije bivaju određeni izvlačenjem iz šešira, a za polufinale, finale i superfinale:

- a) suci koji od trenera dobiju najveći broj glasova bivaju tako ocijenjeni kao najveći eksperti u tom periodu
- b) predstavnici univerzitetske-parlamentarne debate koji nemaju direktan interes u natjecanju
- c) lica koja može odrediti CKD prema vlastitoj odluci, a koja su educirana u CKD-u BiH ili ostalim zemljama članicama IDEA-e.
- d) lica određena od CKD-a, a koja su certificirana u drugim Debatnim centrima.

Točka 11.

Sudac je dužan doći u prostoriju u kojoj je određen da sudi najmanje 5 minuta prije početka runde. Treneri – suci su dužni obavijestiti organizatora o svom neučestvovanju najmanje 7 dana prije početka natjecanja (osim posebnih razloga: smrt, bolest...). Sudac koji prekrši ova pravila biće diskvalificiran sa natjecanja.

Točka 12.

Sudac ne smije poticati kuloarske priče o donesenim odlukama (svojoj ili ostalih sudaca) i jedino snagom argumenta mogu komentirati svoju odluku isključivo u vremenu predviđenom za oralnu kritiku ili diskusiju o odlukama.

Točka 13.

Nakon runde suci nemaju pravo komentirati svoju odluku sa drugim sucima sve dok odluke ne budu objelodanjene.

Točka 14.

Sudac ne smije dosuditi poraz ekipi, ako odluka nije utemeljena. Ukoliko njegovo obrazloženje odluke bude neodrživo u odnosu na druge, sudac će biti diskvalificiran iz daljeg toka natjecanja. Ova točka se posebno odnosi na suce ukoliko su ujedno i treneri ekipama u vezi kojih je spor. Dakle, ukoliko je sudac ujedno i trener ekipi ne smije dosuditi poraz ekipi koja bi na bilo koji način mogla biti konkurentna njegovoj, a da odluka o porazu nije utemeljena i racionalno obrazloživa.

Točka 15.

Na kraju debatne runde sudac je dužan ponuditi obrazloženje o toku debate i debatantima, s tim da ni na koji način ne istakne koju ekipu smatra boljom u debati.

Točka 16.

Sudac ne smije imati predrasude prema ekipi i unositi osobni stav o temi, ekipi, treneru u vrijeme obavljanja svoje dužnosti suca.

Točka 17.

Sudac je dužan voditi zabilješke tokom debate (koje prilaže uz sudački list).

Točka 18.

Sudac je dužan pokazati sudački list na zahtjev jedne od ekipa kako bi imali uvid u dobre i loše strane izlaganja

TRENERI

Svi treneri učesnici bilo kojeg organiziranog natjecanja CKD-a BiH su dužni poštovati Kodeks ili će u protivnom ekipa koju predvodi trener biti diskvalificirana sa daljeg tijeka natjecanja.

Točka 1.

Trener je dužan u određenom periodu pripremiti ekipu za bilo koji oblik natjecanja koje organizira Centar za kulturu dijaloga BiH (u daljem tekstu CKD).

Točka 2.

Trener je dužan poštovati pravila, propisana od CKD-a, a koja dobije najmanje 14 dana prije natjecanja. Svako nepoštovanje pravila povlači isključenje ekipe iz daljeg toka natjecanja ili trenera ukoliko krši pravila predviđena za trenere.

Točka 3.

Trener je dužan promovirati etiku rada, komuniciranja, ponašanja, rada u grupi, učešća na natjecanjima, seminarima ili bilo kojoj manifestaciji organiziranoj od CKD-a.

Točka 4.

Trener je dužan odstraniti natjecatelja iz svoje ekipe iz daljeg toka aktivnosti koji na bilo koji način narušava ili opstruira rad seminara ili natjecanja, a škola snosi troškove boravka debatanta u preostalom dijelu natjecanja.

Točka 5.

Trener je dužan voditi računa da ne potiče kuloarske priče o natjecanju, sucima, debatantima, organizatoru, ili drugima trenerima, a da tu istu informaciju ili primjedbu ne uputi organizatoru ili stručnoj grupi koji će razmotriti primjedbu.

Točka 6.

Trener je dužan svaku anomaliju sa prethodne runde prijaviti u pisanoj formi najviše 30 minuta po završenoj rundi organizatoru ili u TAB sobu koji će razmotriti ili riješiti problem i objaviti je prije početka naredne runde.

Točka 7.

Trener je dužan uputiti debatante u propozicije natjecanja sa Kodeksom za sve učesnike u natjecanju.

Točka 8.

Trener je dužan omogućiti ekipi, ukoliko smatraju utemeljenim, da se nakon usmenog obrazloženja runde u pisanoj formi žale organizatoru. Žalbu potpisuju trener i debatant, prema posebno pripremljenom pravilniku za podnošenje prigovora.

DEBATANTI

Točka 1.

Debatanti ne smiju čitati svoja izlaganja osim definicija i citata, a mogu se podsjetiti na zabilješke za pobijanje. Čitanje je strogo zabranjeno, jer debata je govornička, a ne čitalačka vještina.

Točka 2.

Natjecatelji koji će učestvovati na Državnom natjecanju su natjecatelji iz svih škola uključenih u CKD.

Točka 3.

Debatant koji se ne pridržava pravila i uputa definiranih Kodeksom, a po primjedbi bilo suca, debatanta ili nekog drugog ovlaštenog lica na natjecanju, suočava se sa isključenjem iz daljnjeg tijeka natjecanja.

Točka 4.

Debatant je dužan poštovati pravila natjecanja i kućnog reda objekta u kojem se natjecanje odvija. U slučaju nastale štete debatant individualno snosi troškove štete.

Točka 5.

Debatanti su dužni sa uzajamnim poštovanjem odnositi se jedni prema drugima, kako retorički, držanjem, pokretima tijela, mimikom i na svaki drugi način pokazati poštovanje prema oponentima.

Točka 6.

Debatant ne smije ni u kojem slučaju koristiti Ad hominem argument. Ukoliko članovi obje suprotstavljene ekipe u debatnoj rundi koriste ovu vrstu argumenta, obje ekipe su diskvalificirane iz debatne runde bez dosuđivanja pobjede ili poraza (o upotrebi AD hominem argumenta vidi više u Pravilniku o ulaganju prigovora na diskvalifikaciju debatanta), i dodjeljuje im se 0 bodova.

Točka 7.

Debatant mora biti najmanje 5 minuta prije početka debatne runde u sobi koja je određena za natjecanje. Ukoliko debatanti kasni više od 5 minuta biće diskvalificiran iz te debatne runde i dodijeljeno 0 bodova.

Točka 8.

Debatant može odluku suca komentirati jedino u vremenu predviđenom za analizu suđenja (usmeno obrazloženje sudaca). Svi ostali komentari o sudskoj odluci, u vremenu koje nije predviđeno za analizu suđenja se smatraju grubim kršenjem Kodeksa. Sudac ili debatant koji prekrše ovo pravilo mogu biti diskvalificirani iz daljeg tijeka natjecanja.

Točka 9.

Debatant u dogovoru sa trenerom može uputiti argumentiranu pismenu žalbu organizatoru (vidi Pravilnik o ulaganju prigovora na diskvalifikaciju debatanta).

Točka 10.

Svaki drugi oblik kuloarskog komentiranja sudačke odluke podrazumijeva isključenje iz daljeg tijeka natjecanja, onoga koji je nosilac tog oblika komentiranja, jer je u suprotnosti sa Kodeksima i pravilnicima CKD-a.

Točka 11.

Debatant ne smije čitati izlaganje izuzev:

- a) citata
- b) unakrsnog ispitivanja
- c) pribilješke tokom debate (pobijanje ili zaključne riječi).

Točka 12.

Debatant je dužan obraćati se oponentu sa Vi.

Točka 13.

Debatant ne smije prekidati oponenta.

Točka 14.

Debatant nakon isteka vremena za izlaganje ili unakrsno ispitivanje treba da završi misao i tek onda zahvali za pažnju.

Točka 15.

Debatant treba da preda istraživački materijal prije početka natjecanja.

Točka 16.

Debatant treba da koristi istraživački materijal tijekom natjecanja. U protivnom će za istraživački materijal dobiti 0 bodova.

Točka 17.

Debatant treba da uvažava stavove sudaca i organizatora i da se ponaša sukladno pravilima natjecanja i etici komuniciranja.

Točka 18.

Debatantu nije dozvoljeno da se oponentima obraća sa prezirom. Debatant je dužan da replicira na izneseni stav, a ne na ličnost oponenta.

Točka 19.

Debatant je dužan rukovati se na kraju runde sa oponentom.

Točka 20.

Debatant tijekom natjecanja treba da nosi uniformu i akreditacije koje je osigurao CKD.

Točka 21.

Debatant je dužan da nosi sva propisana obilježja natjecanja. U protivnom će biti eliminiran iz daljeg tijeka natjecanja.

Točka 21.

Na natjecanje, ukoliko nije osigurana uniforma, debatant treba da dolazi ozbiljno – shodno prilici odjeven (imajući u vidu pravila oblačenja u javnim institucijama i sudu).

Točka 22.

U polufinalnim, finalnoj i superfinalnoj debatnoj rundi mladići treba da odjenu sako ili košulju sa kravatom, a djevojke poslovno svečanu odjeću.

Točka 23.

Debatant je dužan da poštuje pravila kućnog reda natjecanja. U protivnom će biti diskvalificiran sa natjecanja i bit će mu dodijeljene druge uloge u natjecanju ili će biti o osobnom trošku vraćen kući.

Točka 24.

Debatant treba da poštuje sva pravila debatnih formata.

Točka 25.

Debatantu nije dozvoljeno upozoravati suce na propuste u tijeku debate, a koji se ne odnose na argumentaciju, logiku, retoriku ili dokazivanje njihovih oponenta.

OSTALE NAPOMENE

Točka 1.

Natjecanje se odvija po prethodno dogovorenom (pobjeda/poraz; bodovi) sistemu (eliminacije), a učestvuju svi klubovi CKD-a BiH koji su osigurali pravo da se natječu, ako su prethodno organizirana natjecanja nižeg ranga. Natjecanje se odvija: kvalifikacije, polufinale, finale i superfinale. Sveukupnog pobjednika očekuje nagrada koju dodjeljuje CKD, ukoliko je Centar u mogućnosti da je osigura.

Točka 2.

U jednoj debatnoj rundi učestvuju 2 ekipe po 3 člana (srednjoškolci), ili manji tj. veći broj učenika ovisno o debatnom formatu, 1,3,5,7 ili 9 sudaca prema prethodnom dogovoru i jedan mjeritelj vremena – MODERATOR koji može biti sudac koji ne sudi tu rundu ili prethodno određeni debatant.

Točka 3.

Natjecanje se odvija po prethodno dogovorenom formatu debate sukladno zahtjevima Svjetske debatne obrazovne asocijacije ili CKD-a.

Točka 4.

Raspored ekipa u kvalifikacijama pravi stručno delegirana ekipa CKD-a ili izvlačenjem na licu mjesta, a po prethodnoj obavijesti. U polufinalu se sastaju prve četiri ekipe, a u finalu pobjednici polufinala. Ukoliko natjecanje podrazumijeva superfinale u superfinalnom krugu se natječu debatanti koji znaju engleski jezik.

Točka 5.

Teze se određuju najmanje mjesec dana prije natjecanja. Teze se određuju prema zahtjevima za nastupajuća internacionalna natjecanja ili prema zahtjevima projekt partnera ili donatora.

Točka 6.

Izvlačenjem iz „šešira“ ili „bacanjem novčića“ se odlučuje koju stranu teze će zastupati ekipe u polufinalu, finalu i superfinalu.

Točka 7.

O regularnosti natjecanja brinu Direktor Centra za kulturu dijaloga (CKD), stručna ekipa (koordinatori) prema samostalnom uvidu direktora natjecanja ili primjedbama natjecatelja, mjeritelja vremena i sudaca.

Točka 8.

Sudac, moderator ili mjeritelj vremena ne smije koristiti mobitel tijekom debatne runde, sa izuzetkom mjeritelja vremena koji preko mobitel-štoperice može mjeriti vrijeme.

Točka 9.

Svi učesnici u debatama se upoznaju sa ovim pravilima i svojim potpisom prihvaćaju pravila i potvrđuju učešće na natjecanju.

POSEBNA PRAVILA TIJEKOM TRAJANJA DRŽAVNOG DEBATNOG NATJECANJA

1. Debatanti ostaju u sali dok sudije ne donesu odluku.
2. Za vrijeme donošenja odluke zabranjena je komunikacija i konsultacije među sudijama. Svaki od sudaca svoju odluku donosi samostalno i bez sugestija drugih osoba.
3. Sudački listić mora biti pravilno popunjen. Uz njega je obavezno priložiti i flow sheet.
4. Prigovori se podnose samo u pismenoj formi. Prigovor podnesen u usmenoj formi neće bit razmatran. Svako kuloarsko komentiranje sudačke odluke smatrat će se ozbiljnim prekršajem kodeksa natjecanja.
5. Sudije u sjeni vode svoje bilješke debatne runde i nakon završetka runde bilješke predaju CKD osoblju.

